

1

ИХТИСОСРО ЧӢ ГУНА БОЯД ИНТИХОБ КАРД?

Ихтисос навъи мушаххаси кор (фаъолият) дар доираи ягон касбе аст. Шахс дар доираи як касб чанд ихтисосро интихоб карда метавонад. Баъд аз таҳсил аз рӯи ҳар ихтисос таҳассуси муайян дода мешавад. Масалан, касби **муҳандисӣ** дорои таҳассусҳои **муҳандис-барномасоз, муҳандис-бинокор, муҳандис-геолог, муҳандис-лоиҳакаш, муҳандис-механик, муҳандис-технолог, муҳандис-эколог, муҳандис-энергетик** ва ғайра аст.

Дуруст интихоб кардани ихтисос барои ҳар як шахс муҳим ва ҳатто тақдирсоз аст, бинобар ин, дар интиҳоби ихтисос таваччуи зиёд бояд кард. Ҳангоми интиҳоби ихтисос ба эътибор гирифтани якчанд омил зарур аст. Пеш аз ҳама, довталаби азиз, бояд хуб биандешед, ки аз ин касб чӣ меҳоҳед ва аз он чиро интизоред, кор кардан дар кадом соҳа ба Шумо бештар писанд аст ва ин касбу кори Шумо ба тарзи ҳаётатон чӣ таъсире расонида метавонад? Оё аз ин касбу ихтисос қаноатманд хоҳед шуд? Он воситаи таъмини рӯзгоратон мешавад ё не?

Ҳар як довталаб талаботи бозори меҳнатро ба касбу ихтисосҳои ақаллан барои 5-6 соли оянда бояд ба назар гирад, зеро дар ҳоли мавриди талаби бозори меҳнат набудани он касбу ихтисос ё нисбат ба талабот зиёд будани шумораи мутахассисони он соҳа манфиаташ ба соҳибкасб кам мерасад. Барои мисол, гарчанде ихтисосҳои самти ҳуқуқшиносӣ нуфузу эътибори баланд доранд, имрӯз барзиёд будани мутахассисони ин соҳа дар бозори меҳнат ҳис карда мешавад. Баръакс, ҳамаи соҳаҳои кишвари мо ба ихтисосҳои техникӣ (гурӯҳи ихтисосҳои якум – "Табиӣ ва техникӣ") ниёзи зиёд дорад, аммо аз ҷониби довталабон кам интихоб гардидаи онҳо ҳар сол аён мегардад.

Интиҳоби касб ва ихтисос, албатта, кори шахсии ҳар кас аст, вале ҳангоми интиҳоби он таҷриба ва маслиҳати падару модар, омӯзгор, хешу ақрабо ва мутахассисони соҳаро ба эътибор гирифтани ба нафъи кас хоҳад буд.

Ҳамчунин, ҳангоми интиҳоби касбу ихтисос бештар хусусиятҳои ҷисмонӣ равоии худ – вазъи саломатӣ, дониш, лаёқату истеъдодро ба назар гирифтани зарур аст. Ҳар касбу ихтисос талаботи ба худ хос дорад, ки аз шахс қобилият, ҳислат, дониш ва маҳорати муайяно талаб мекунад. Масалан, касе, ки овозаш нохуш ё гулӯяш айбдор ё бемор бошад, овозхони хуб шуда наметавонад.

Касбу ихтисосро фақат бо хоҳиши худ интихоб кунед. Бидонед, ки бо ин касбу ихтисос Шумо шояд тамоми умр қору зиндагӣ намоед!

Бояд таъкид кард, иштирок дар ИМД ихтиёрист, аммо барои шахси дар он иштироккунанда интиҳоби дурусту мақсадноки ихтисосҳо зарур аст.

Ҳар кас бояд ихтисосро интихоб кунад, ки ба табиату қобилияташ мувофиқ бошад. Ихтисоси барои шахс хубу мувофиқ ба ӯ на на танҳо қаноатмандии касбӣ, балки дар қору рӯзгораш фараҳу шодмонӣ меорад. Довталаб бояд, пеш аз ҳама, олами маънавии худ – шавқу ҳавас, меҳру садоқат ба касбу ихтисос, тафаккур ва қобилияту истеъдодашро ба назар гирад. Сипас бо ихтисосҳои мавҷудае, ки майли интиҳоби онҳоро дорад, шинос шуда, хусусияту талаботи онҳоро фаҳмида, лаёқату донишу тавону имкони худро ба эътибор гирифта, онҳоро ихтиёр кунад. Танҳо дар ҳамин сурат интиҳоби касбу ихтисос дурусту дақиқ ва бошӯуруна буда метавонад.

Инро ҳам доништан лозим аст, ки аз рӯи ихтисоси интиҳобкарда мутахассисонро кадом муассисаҳои таълимӣ омода мекунад. Шумораи муассисаҳои таълимӣ таҳсилоти миёнаи олии касбӣ кам нест. Бинобар ин, муҳим аст, ки барои дурусту дақиқ интиҳоб кардани онҳо низ довталаб имконият ва шароити худро дар мадди назар дошта, аз ҷумла **меъёрҳои зеринро ба эътибор гирад:**

- ✓ шакли таҳсил (рӯзона, шабона, ғоибона, фосилавӣ) ва намуди таҳсил (ройгон, пулакӣ);
- ✓ макони ҷойгиршавии муассисаи таълимӣ;
- ✓ зерсохтори муассисаи таълимӣ (мавҷудияти хобгоҳ, китобхона, толорҳои варзишию фарҳангӣ);
- ✓ нуфуз ва эътибор (рейтинг)-и муассисаи таълимӣ;
- ✓ фикру ақидаи аҳли ҷомеа дар бораи муассисаи таълимӣ.

Шумо бояд то давраи бақайдгирӣ бо истифода аз феҳристҳои ихтисосҳо (замимаҳои 3-ум ва 4-ум), ки дар сомонаи Марказ низ гузошта мешавад, инчунин барномаи махсус барои интиҳоби ихтисос, ки ба воситаи шабакаҳои гуногуни Интернет паҳн карда хоҳад шуд, интиҳобҳои худро муайян намоед.

Дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбии ба низоми ИМД дохилшудаи ҷумҳурӣ, ки коллеҷ, донишкадаю донишгоҳҳо ва як академияро дарбар мегирад, аз рӯйи беш аз 900 ихтисос мутахассисон омода карда мешаванд. Рӯйхати ихтисосҳо бо нишон додани муассисаҳои таълимӣ, шакл ва намуди таҳсил дар сомонаи Марказ ҷой дода мешавад.

Соли 2025-ум ба воситаи низоми ИМД ба 42 муассисаи таълимии таҳсилоти олии касбӣ (1 академия, 18 донишгоҳ, 17 донишкада, 6 филиали донишгоҳу донишкадаҳо) ва 84 муассисаи таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ (коллеҷ)-и ҷумҳурӣ донишҷӯён қабул карда мешаванд.

Дар замимаи 2 ном, макон ва рақами телефонҳои муассисаҳои таълимии ба низоми ИМД дохилбуда оварда шудааст. Донишҷӯи маълумоти зарурӣ дар бораи муассисаҳои таълимии барои таҳсил интиҳобкарда ба ҳар як довталаб ва падару модар зарур аст.

Инчунин, барои интиҳоби ихтисосҳо Марказ барномаи махсусро таҳия ва паҳн мекунад, ки аз он тавассути компютер ва телефонҳои мобилии хушманд истифода кардан мумкин аст. Пайванд барои боргирии ин барнома дар сомонаи Марказ гузошта мешавад.

Ихтисосҳо аз рӯйи монандию наздикии фанҳои имтиҳон ба ҳам дар 5 гурӯҳи ихтисосҳо муттаҳид гардидаанд, ки ин таснифотро Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пешниҳоди Марказ тасдиқ кардааст:

- 1) табиӣ ва техникӣ;
- 2) иқтисод ва география;
- 3) филология, педагогика ва санъат;
- 4) ҷомеашиносӣ ва ҳуқуқ;
- 5) тиб, биология ва варзиш.

Довталаб ҳуқуқи интиҳоби то 12 комбинатсияи ихтисосро вобаста аз муассисаи таълимӣ, шакли таҳсил (рӯзона, шабона, ғоибона, фосилавӣ) ва намуди таҳсил (ройгон, пулакӣ) тибқи нақшаи қабули донишҷӯён дар доираи танҳо як гурӯҳи ихтисосҳо дорад. Довталаб интиҳобҳои худро дар рӯйхат бояд аз рӯйи бартарияшон (афзалиятшон) ҷобачо гузорад, яъне комбинатсияҳои ихтисосҳои барои худ бештар мувофиқ ва писандро дар болотар бигзорад. Ба таври дигар ғӯем, бартарии интиҳоб ин аст, ки бояд он ихтисосе дар рӯйхати интиҳобҳо дар ҷойи аввал (аз ҳама боло) монда шавад, ки он барои довталаб писанд ва заруртар аз ихтисосҳои дигари интиҳобшуда аст. Сипас интиҳобҳои боқимондари (мувофиқи хоҳишаш) дар ҷойҳои дуюм, сеюм ва ғайра – то дувоздаҳум ҷобачо гузоштан лозим аст. Масалан, интиҳоби довталаби дорои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ ё миёнаи касбӣ дар доираи гурӯҳи ихтисосҳои 1-ум чунин буда метавонад:

Ҷадвали 1.1

**Намунаи интиҳоби комбинатсияҳои ихтисосҳо дар гурӯҳи ихтисосҳои 1-ум
(барои довталабони дорои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ ё миёнаи касбӣ)**

Р/т	Ихтисос	Муассисаи таълимӣ	Шакли таҳсил	Намуди таҳсил	Забони таҳсил
1	1430101 – Неругоҳҳои барқӣ	Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ; русӣ
2	1430103 – Таъмини барқ (аз рӯйи соҳаҳо)	Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ; русӣ
3	17406050102 – Барқикунории кишоварзӣ	Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
4	151010103 – Гидрогеология ва геологияи муҳандисӣ	Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ

Р/т	Ихтисос	Муассисаи таълимӣ	Шакли таҳсил	Намуди таҳсил	Забони таҳсил
5	010302 – Математикаи амалӣ ва информатика	Филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М. В. Ломоносов дар шаҳри Душанбе	рӯзона	ройгон	русӣ
6	143010601 – Технологияи энергияи самарабахш дар энергетика (ФМ ДМТ ва ДДБ)	Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	русӣ
7	1690101 – Меъморӣ	Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ; русӣ
8	1430101 – Неругоҳҳои барқӣ	Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ; русӣ
9	130302 – Электроэнергетика ва электротехника	Филиали “Донишгоҳи миллии тадқиқотӣ”-и Донишқадаи энергетикӣ Москва дар шаҳри Душанбе	рӯзона	пулакӣ	русӣ
10	131030202 – Механика (фаъолияти илмӣ истифодашуда)	Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
11	243010301 – Таъминоти барқ дар корхонаҳои саноатӣ	Коллеҷи техникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
12	2430103 – Таъминоти барқ (аз рӯйи соҳаҳо)	Коллеҷи информатика ва техникаи компютерӣ шаҳри Душанбе	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ

Интихоби довтолаби дорои таҳсилоти умумии асосӣ дар доираи гурӯҳи ихтисосҳои 3-юм чунин буда метавонад:

Ҷадвали 1.2

Намунаи интихоби комбинатсияҳои ихтисосҳо дар гурӯҳи ихтисосҳои 3-юм (барои довтолабони дорои таҳсилоти умумии асосӣ – синфи 9-ум)

Р/т	Ихтисос	Муассисаи таълимӣ	Шакли таҳсил	Намуди таҳсил	Забони таҳсил
1	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
2	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
3	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
4	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
5	2020301 – Забон ва адабиёти тоҷик	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	ройгон	тоҷикӣ
6	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ

Р/т	Ихтисос	Муассисаи таълимӣ	Шакли таҳсил	Намуди таҳсил	Забони таҳсил
7	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ ба номи Хосият Махсумоваи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (шаҳри Душанбе)	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
8	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
9	2010101 – Таҳсилоти томактабӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
10	2020301 – Забон ва адабиёти тоҷик	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
11	2010201 – Таҳсилоти ибтидоӣ	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Ҳисор	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ
12	2020301 – Забон ва адабиёти тоҷик	Коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Ҳисор	рӯзона	пулакӣ	тоҷикӣ

Ҳамин тавр довталаб бо дарназардошти муассисаҳои таълимӣ, шакл ва намуди таҳсили тибқи нақшаи қабул пешбинигардида то 12 комбинатсияи ихтисосро чунин интихоб карда метавонад:

1) вобаста аз муассисаи таълимӣ:

а) барои довталабоне, ки таҳсилоти миёнаи умумӣ (пас аз хатми синфи 11-ум), ибтидоӣ ё миёнаи касбӣ доранд:

- аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *олиӣ касбӣ*;
- аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *миёнаи касбӣ*;
- ҳам аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *миёнаи касбӣ* ва ҳам *олиӣ касбӣ*;

б) барои довталабоне, ки таҳсилоти умумии асосӣ (пас аз хатми синфи 9-ум) доранд:

- танҳо аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти *миёнаи касбӣ*;

2) вобаста аз шакли таҳсил:

а) барои довталабоне, ки таҳсилоти миёнаи умумӣ (пас аз хатми синфи 11-ум), ибтидоӣ ё миёнаи касбӣ доранд:

- таҳсили *рӯзона*;
- таҳсили *шабона*;
- таҳсили *ғоибона*;
- таҳсили *фосилавӣ*;
- шаклҳои *гуногуни таҳсил* (*рӯзона, шабона, ғоибона, фосилавӣ*);

б) барои довталабоне, ки таҳсилоти умумии асосӣ (пас аз хатми синфи 9-ум) доранд, танҳо таҳсили рӯзона пешбинӣ гардидааст.

3) вобаста аз намуди таҳсил (новобаста аз он, ки довталаб кадом зинаи таҳсилотро дорост):

- таҳсили *ройгон*;
- таҳсили *пулакӣ*;
- ҳам таҳсили *ройгон* ва ҳам *пулакӣ*.

Довталаби хатмкарда ё хатмкунандаи **синфи 9-ум** низ ҳуқуқи дар доираи як гурӯҳи ихтисосҳо то 12 комбинатсияи ихтисосро вобаста аз муассисаи таълимӣ ва таҳсили *ройгон* ва ё *пулакӣ* интихоб кардан дорад. Аммо шакли таҳсили **ӯ танҳо рӯзона** мешавад, яъне таҳсили *шабона*, *ғоибона* ва *фосилавиро* интихоб карда наметавонад. Ӯ ихтисосҳои муайяно танҳо аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ, ки қабули донишҷӯён дар онҳо дар заминаи таҳсилоти умумии асосӣ – синфи 9-ум ба роҳ монда шудааст, интихоб карда метавонад.

Дар вақти бақайдгирӣ, ҳангоми интиҳоби ихтисосҳое, ки таълими онҳо дар муассисаи таълимӣ бо якчанд забон аст, довталаб забони таҳсилро мушаххас нишон дода наметавонад, зеро, агар тибқи нақшаи қабул таълими ихтисос ба якчанд забон пешбинӣ шуда бошад, тақсимои донишҷӯёнро ба гурӯҳҳои академӣ аз рӯи забони таҳсил баъди гузаштани онҳо аз озмуни тақсимои муассисаи таълимии дахлдор мувофиқи нақшаи қабул, балҳои бадастовардаи донишҷӯён ва хоҳиши онҳо анҷом медиҳад. Дар навбати аввал хоҳиши донишҷӯёне ба назар гирифта мешавад, ки нисбат ба дигарон балҳои зиёдтар доранд.

Дар феҳристи комбинатсияҳои ихтисосҳо ва варақаи бақайдгирӣ забон(ҳо)-и таҳсил барои ҳар як ихтисос дар муассисаи таълимӣ нишон дода мешавад. Вобаста ба ин, агар Шумо танҳо ба забони тоҷикӣ таҳсил кардан хоҳед (тавонед), пас, ҳамаи ихтисос(ҳо)-ро интиҳоб кунед, ки тибқи нақшаи қабул барояш(он) таълим ба забони тоҷикӣ пешбинӣ гардидааст ва баръакс, агар Шумо танҳо ба забони русӣ таҳсил кардан (хоҳед) тавонед, он ихтисос(ҳо)-ро интиҳоб кунед, ки тибқи нақшаи қабул барояш(он) таълим ба забони русӣ пешбинӣ шудааст.

Дар ёд доштан зарур аст, ки **озмуни тақсимои довталабон аз рӯи тартиб – бартари** интиҳоби комбинатсияҳои ихтисосҳояшон, аз интиҳоби 1-ум то 12-ум, бонавбат **сурат мегирад**.

Бояд қайд кард, ки баъзе аз ихтисосҳо супоридани **имтиҳони эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсус ё имтиҳонҳои иловагии таҳассусиро талаб** мекунанд. Бинобар ин, довталабоне, ки чунин ихтисосҳоро интиҳоб мекунанд, бояд имтиҳонҳои эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсус (*масалан, интиҳоби 7-ум дар қадвали 1.1*), ё имтиҳони иловагии таҳассусӣ (*масалан, интиҳоби 5-ум дар қадвали 1.1*) низ супоранд. Маълумоти бештарро дар бораи чунин имтиҳонҳо аз зербаҳшҳои **“Қисми В”** ва **“Қисми Г”** гирифта метавонед.

Ҳар як довталабро зарур аст, ки дар вақти бақайдгирӣ ба бартари интиҳобҳои худ зиёд таваҷҷуҳ карда, мавқеи ихтисосҳои интиҳобкардаашро ба таври дилхоҳаш дар рӯйхат ба тартиби аз 1-ум то 12-ум дуруст нишон диҳад.

Агар довталаб ихтисосҳои интиҳобкардааш ва ё ҳар гуна маълумоти дигарро дар варақаи бақайдгириаш тағйир додан хоҳад, ин корро танҳо дар давраҳои азнавбақайдгирӣ карда метавонад.

Ҳангоми интиҳоби гурӯҳи ихтисосҳо ва комбинатсияи ихтисосҳо донишу маҳорати худ, шумораи ҷойҳоро мувофиқи нақшаи қабули донишҷӯён дар муассисаҳои таълимӣ, ҳамчунин талаботи бозори меҳнатро ба назар гиред.

Таҷрибаи солҳои гузашта нишон медиҳад, ки бинобар гурӯҳҳои ихтисосҳои 1-ум ва 2-юмро камтар интиҳоб кардани довталабони дорони таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ бали гузариш аз рӯи комбинатсияи ихтисосҳо нисбат ба комбинатсияи ихтисосҳои гурӯҳҳои ихтисосҳои дигар пасттар буд. Бинобар ин, бештари довталабони ин гурӯҳҳои ихтисосҳо ҳолҳои гузариши фаннӣ ба даст оварда тавонистанд ва дар озмуни тақсимои низ комёб шуда, донишҷӯӣ гардиданд. Аммо довталабони зиёде, ки интиҳобҳояшон аз гурӯҳҳои ихтисосҳои 3-юм, 4-ум ва 5-ум буд, ҳолҳои гузариши фаннӣ ба даст оварда натавонистанд. Инчунин, як қисми зиёди довталабони ҳолҳои гузариши фаннӣ бадастовардаи гурӯҳҳои ихтисосҳои 3-юм, 4-ум ва 5-ум ҳатто бо балҳои баланд аз озмуни тақсимои ба муассисаҳои таълимӣ берун монда, донишҷӯӣ нашуданд.

Ин ҳолат ба довталабони хатмкардаи синфи 9-ум низ дахл дорад, танҳо бо ин фарқ, ки онҳо гурӯҳҳои ихтисосҳои 1-ум, 2-юм, 3-юм ва 4-юмро камтар интиҳоб карда, асосан ба гурӯҳи ихтисосҳои 5-ум майл кардаанд.

МАҲДУДИЯТҲО ДАР ИНТИХОБИ ИХТИСОС:

- ✓ довталаб ихтисосхоро танҳо дар доираи як гурӯҳи ихтисосҳо интиҳоб карда метавонад;
- ✓ таҳсили рӯзонро аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбӣ танҳо шахсони то 35-сола интиҳоб карда метавонанд;
- ✓ ихтисоси “Тарбияи ҷисмонӣ. Омодагии дифои ҳарбӣ”-ро аз Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов ва ихтисосхоро аз Донишқадаи ислонии Тоҷикистон ба номи Имоми Аъзам-Абуҳанифа Нуъмон ибни Собит танҳо мардон интиҳоб карда метавонанд. Ихтисоси “Тарбияи ҷисмонӣ. Омодагии дифои ҳарбӣ”-ро аз Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов фақат мардоне метавонанд интиҳоб кунанд, ки таваллудашон на пештар аз моҳи октябри соли 2003 аст;
- ✓ шахсони гирифтори бемориҳои муайян аз рӯйи баъзе аз ихтисосҳои тиббӣ ҳуқуқи таҳсил карданро дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбӣ надоранд. Вобаста ба ин, довталабон бояд ҳангоми интиҳоби ихтисосҳои тиббӣ бо номгӯйи бемориҳое, ки шахсони гирифтори чунин бемориҳо аз рӯйи баъзе ихтисосҳои тиббӣ ҳуқуқи таҳсил карданро дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбӣ надоранд (*нигаред ба замимаи 5*), шинос шаванд. Рӯйхати чунин бемориҳо, ки онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян кардааст (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25-уми сентябри соли 2018, № 475), дар нуқтаҳои бақайдгирӣ ва сомонаи Марказ низ гузошта мешавад. Дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино, Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (ихтисосҳои самти тиб) довталабони дар озмуни тақсимоат аз рӯйи ихтисосҳои ин муассисаҳо қомеъшуда аз таҳлили тиббӣ мегузаранд. (Ёдрас мекунем, ки солҳои гузашта тибқи натиҷаҳои таҳлили тиббии Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино ва Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон ҳангоми қабули довталабони дар озмуни тақсимоати ИМД қомеъшуда маълум шуд, ки баъзе аз довталабон гирифтори чунин бемориҳо будаанд. Аз ин сабаб муассисаҳои таълимии номбурда чунин довталабонро қабул накарданд.);
- ✓ шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрвандии сокини Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо ихтисосҳои таҳсилашон пулакиро интиҳоб карда метавонанд, яъне ҳуқуқи интиҳоби ихтисосҳои таҳсилашон роӣгонро надоранд. Чунин шаҳр-вандон ихтисоси “Тарбияи ҷисмонӣ. Омодагии дифои ҳарбӣ”-ро низ аз Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов интиҳоб карда наметавонанд (на таҳсили роӣгон ва на пулакӣ);
- ✓ довталабони дорои таҳсилоти умумии асосӣ (хатмкарда ё хатмкунандаи синфи 9-ум) ихтисосҳои муайянро танҳо аз муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбӣ (қоллечҳо), ки қабули донишҷӯён дар онҳо дар заминаи таҳсилоти умумии асосӣ ва фақат аз рӯйи таҳсили рӯзона ба роҳ монда шудааст, интиҳоб карда метавонанд;
- ✓ довталаб ихтисос(ҳо)и дорои имтиҳонҳои эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсуси талаботаш(он) гуногунро ҳамзамон аз якҷанд муассисаи таълимӣ интиҳоб карда наметавонад. Инчунин, интиҳоби ихтисосҳои дорои имтиҳонҳои эҷодӣ ва (ё) маҳорати махсуси талаботашон гуногун аз як муассисаи таълимӣ номумкин аст.